

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 9, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 330.332

С. В. Хлобистов,

д. е. н., завідувач відділом економічних проблем екологічної політики та сталого розвитку,

ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ», м. Київ / The University of Economics and Humanities in Bielsko-Biala (Poland)

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЙ РІО ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОГАЛИНИ РЕГУЛЯТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Iev. V. Khlobystov,

Dr. of Sci. in economics, head of department of economic aspects of environmental policy,

GA "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv / The University of Economics and Humanities in Bielsko-Biala (Poland)

IMPLEMENTATION OF THE RIO CONVENTIONS INTO NATIONAL SUSTAINABLE DEVELOPMENT POLICY: ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC GAPS OF REGULATORY POLICY

У статті з використанням інструментарію аналізу прогалін (gap analysis) проведена оцінка сучасного стану законодавства в межах регулятивної діяльності формування та забезпечення реалізації державної політики економічного і соціального розвитку; державної регіональної політики з акцентуванням на економічній складовій забезпечення принципів сталого розвитку. Було виокремлено організаційно-економічні та нормативно-правові прогалини, що послаблюють ефективність галузевої політики, шляхи усунення прогалін та сформульовано основні позитивні зрушення, що мають стати основою для усунення прогалін в сфері імплементації трьох конвенцій, що були прийняті на форумах в Ріо-де-Жанейро зі сталого розвитку та на рівні офіційних документів ООН: Конвенції про біологічне різноманіття (1992), Конвенції про боротьбу з опустелюванням (1994), Рамкової конвенції про зміну клімату (1992). Обґрунтовані рекомендації для найбільш ефективного усунення прогалін, що стосуються як регулятивної системи в цілому, так і окремих положень регулятивних актів.

In this article the results of the gap analysis of current state of legislation within the regulatory activities in the framework of formation and implementation of national policies of economic and social development are represented. Research was focused on the regional aspects of economic component of the principles of sustainable development implementation policy. In the paper the organizational, economic and legal gaps that undermine the effectiveness of sectoral policies are illuminated; and the basic trend which should become basis for overcoming gaps in implementation of the three conventions that were adopted in Rio de Janeiro sustainable development forums and in official UN documents: the Convention to Biological diversity (1992), Convention to Combat Desertification (1994), Framework Convention to Climate Change (1992) are highlighted. The recommendations for the most effective gaps overcoming in the framework of regulatory system and certain provisions of regulations are given.

Ключові слова: *сталий розвиток, державна політика, регулятивна діяльність, біорізноманіття, опустелювання, зміни клімату, регіон, галузь.*

Key words: *sustainable development, governmental policy, regulatory activities, biodiversity, desertification, climate changes, region, industry.*

Постановка проблеми. Національна політика сталого розвитку за умов поглиблення кризових соціально-економічних та політичних процесів у суспільстві має спиратися на прозорі та ефективні регуляції та механізми імплементації положень міжнародних угод та конвенцій, стороною яких є наша держава. Тобто, перед політику сталого розвитку стоять наступні завдання: забезпечення ефективності імплементації положень конвенцій Ріо, виявлення наявних регулятивних прогалін та обґрунтування шляхів їх усунення, надання детальних та прозорих рекомендацій для вдосконалення діяльності органів центральної виконавчої влади в сфері забезпечення сталого соціально-економічного та екологічно безпечного зростання тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Національна політика сталого розвитку досить ґрунтовно вивчалась у працях О.М.Алимова, І.Бистрякова, Б.Буркинського, О.Веклич, Т.Галушкіної, З.Герасимчук, Б.Данилишина, Л.Мельника, В.Кравціва, С.Лисовського, Л.Руденко, Г.Рудька, Ю.Туниць, С.Харічкова, М.Хвесика та інших.

Національна політика сталого розвитку являє собою комплекс дій, регулятивних спроможностей, нормативно-правових та організаційно-управлінських механізмів, що визначають та формують стани та процеси, які у своїй сукупності уможливають просування до сталого розвитку держави, її окремих регіонів та галузей господарювання, з урахуванням соціальних, природних та політичних обмежень та врахування прав прийдешніх поколінь на не менші можливості використання ресурсів життєдіяльності. Українським науковцями сформовано модель сталого розвитку держави, яка складається з таких основних положень: « у

центрі уваги мають бути люди та їх право на здорове й плідне життя в гармонії з природою; охорона довкілля повинна стати невіддільним компонентом процесу розвитку, що не може розглядатися окремо від іншого; задоволення потреб у розвитку й збереженні навколишнього середовища; розвиток і збереження довкілля має поширюватися не тільки на нинішнє, а й майбутнє покоління; зменшення розриву між життєвим рівнем у різних країнах та подолання бідності належить до найважливіших завдань світової спільноти; для досягнення стійкого розвитку держави слід вилучати або обмежувати моделі виробництва та споживання, які йому не сприяють» [1, с.10-11].

Сталий розвиток нашої держави невід'ємно пов'язаний з реалізацією європейського вектору національної політики, з просуванням до більш високих технологічних укладів. Як слушно зазначає академік О.М.Алимов «складні та комплексні завдання глобальної та європейської інтеграції української держави важко вирішити без реалізації відповідних суспільних, технологічних, інституційних та економічних трансформацій, які стануть гарантією цілеорієнтованого динамічного розвитку суспільства, загалом. Але, при цьому, необхідно забезпечити його цілісність, збереження ідентичності, відтворення та розвитку культури, відновлення та піднесення ціннісних орієнтацій, визначення конкретних ідеологічних настанов, істотну зміну політичної та економічної моделі управління державою та керування суспільними процесами тощо. Тобто, наразі, слід забезпечити всебічну модернізацію державного устрою та виробничо-господарських, техніко-технологічних і системно-універсальних процесів, переорієнтацію системи державного управління на новий, інноваційний шлях розвитку в контексті розбудови економіки інноваційно-інформаційного типу» [2, с.7]. Сьогодні перед політикою сталого розвитку стоять конкретні і новітні за змістом виклики. Зокрема, це стосуються конкурентоспроможності території у парадигмі сталого розвитку. Так, «політика сталого розвитку повинна спрямовуватися на збільшення вартості активів, насамперед території, а стратегічні управлінські рішення на всіх рівнях управління – на поліпшення ключових факторів, що впливають на їх вартість і привабливість в інвестиційному та соціальному аспектах. Оскільки розширене відтворення капіталу є базовою умовою економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності територій держави, це означає необхідність імплементації в зовнішні системи руху капіталу місцевих активів. Але для цього потрібно створити відповідні умови, за яких на території було б вигідно розміщувати певні види економічного капіталу. В сучасних умовах на цьому базується конкурентоспроможність території [3, с.4]. Завдання досягнення сталого розвитку мають перш за все подолати ефект непривабливості суспільства, тобто, виправити ситуацію, коли «суспільство, що має досить значні стратегічні запаси різного виду ресурсів, залишається доволі непривабливим» а, отже, визначити можливість використання наявних ресурсів «на досягнення сталого розвитку» [4, с.7].

Нині науковцями розглядається досить детально потенціал сталого розвитку напр., див. [5], а також макроекономічні засади екологічної політики в регіоні, однак без детальної розробки індикативних показників та індикаторів [6].

Цілі статті. Цілі статті полягають у визначенні та обґрунтуванні методичних рекомендацій до еколого-економічного та нормативно-правового вдосконалення регулятивного забезпечення імплементації положень конвенції Ріо у національну політику сталого розвитку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті наближення до впровадження «Конвенції Ріо» щодо формування національної політики сталого розвитку. Якщо розглядати Конвенцію про біологічне різноманіття, яка була прийнята на форумі у Ріо-де-Жанейро 1992 р., то офіційний сайт Мінекресурсів України висвітлює зміст цього документу наступним чином [7], а саме: Конвенція про біорізноманіття була відкрита для підписання на Саміті Землі у Ріо-де-Жанейро у 1992 році та набула чинності у грудні 1993 року. Україна підписала Конвенцію у 1992 році, ратифікувала у 1994. 192 країни та Європейський Союз є сторонами Конвенції. 159 країн та Європейський Союз є сторонами Картахенського протоколу про біобезпеку. Секретаріат Конвенції про біорізноманіття та Картахенського протоколу про біобезпеку знаходиться в м. Монреаль (Канада). В межах стратегічне планування сильною стороною є законодавче закріплення Основних засад державної екологічної політики (стратегії) до 2020 року, поряд з тим слабою стороною буде відсутність плану дій, що враховує кризову ситуацію та скорочення державних витрат на реалізацію політики. В межах технічного регулювання сильною стороною є наявність системи нормативних актів про природно-заповідний фонд (ПЗФ) та кадастрів природних ресурсів, яка може бути адаптована до сучасних вимог, а також наявність юридичного закріплення економічних санкцій до суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства з охорони навколишнього природного середовища (НПС).

Серед інших переваг стосовно визначення просування імплементації положень конвенції про біорізноманіття: наявність системи нормативних актів про ПЗФ та кадастрів природних ресурсів, яка може бути адаптована до сучасних вимог; наявність системи нормативних актів про ПЗФ та кадастрів природних ресурсів, яка може бути адаптована до сучасних вимог; наявність юридичного закріплення економічних санкцій до суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства з охорони НПС; розпочато процес імплементації положень Концепції та Нагойського протоколу у національному законодавстві.

Серед слабких сторін імплементаційного просування можна відзначити: неадекватність сучасним викликам законодавства про ПЗФ України та нормативних актів, регулюючих ведення кадастрів природних ресурсів; неналежний облік екологічного стану територій та об'єктів, що становлять НПС та недостатня економічна оцінка витрат та покращення екологічної ситуації; брак стимулів сталого використання біологічного різноманіття у секторальних планах та програмах неналежний облік екологічного стану територій та об'єктів, що становлять НПС та недостатня економічна оцінка витрат та покращення екологічної ситуації; брак стимулів сталого використання біологічного різноманіття у секторальних планах та програмах неадекватність такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства; відсутність стимулювання здійснення заходів з підтримки біорізноманіття у податковому регулюванні неналежний облік екологічного стану територій та об'єктів, що становлять НПС та недостатня економічна оцінка витрат та покращення екологічної ситуації; співпрацю зосереджено здебільше на збереженні біологічного різноманіття природного середовища регіону Українських Карпат; зволікання із створення транскордонних екологічних мереж задля збереження біологічного різноманіття.

Друга Конвенція, вплив якої є більш ніж суттєвим для розвитку нашої держави та виконання міжнародних зобов'язань, є Рамкова конвенція про зміну клімату. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату – міжнародний правовий документ, прийнятий 9 травня 1992 у м. Нью-Йорку (США). Набула чинності 21 березня 1994. Україна підписала Конвенцію 11 червня 1992 на Конференції ООН з навколишнього середовища в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія), ратифікувала 29 жовтня 1996. Станом нині сторонами Конвенції є 186 країн (зі 194 держав, які сьогодні є у світі). Метою Конвенції і всіх пов'язаних з нею прав, актів є стабілізація концентрацій парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допускатиме небезпечного антропогенного впливу на кліматичну систему.

Серед позитивних (сильних) сторін потенціалу всебічної імплементації положень конвенції у національну політику сталого розвитку є наступні: наявність Національного плану заходів із реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (2005 р.) та нормативно-правових актів щодо використання механізмів спільного впровадження та торгівлі викидами; наявність та щорічне оновлення національного кадастру антропогенних викидів створення автоматизованої системи обліку та оброблення інформації щодо антропогенних викидів та абсорбції ПГ (національний реєстр); наявність та щорічне оновлення національного кадастру антропогенних викидів; досвід використання фінансових механізмів згідно з Протоколом; наявність системи екологічних податків, зокрема податків за викиди в атмосферне повітря забруднюючих шкідливих речовин; співпраця з державами-членами ЄС в рамках двосторонніх угод на міжурядовому та відомчому рівні.

В той же час слабкі сторони (загрози для ефективної імплементації) знаходяться у площині наступних викликів та регулятивних недоліків: відсутність національної стратегії та регіональних планів дій з протидії кліматичним змінам; нерегульованість на рівні закону виконання вимог конвенції, наявність в цій сфері лише підзаконних нормативно-правових актів; нерегульованість на рівні закону виконання вимог конвенції, наявність в цій сфері лише підзаконних нормативно-правових актів; незавершеність національної системи інвентаризації викидів парникових газів (ПГ) та розподілу дозволів на викиди між підприємствами та галузями промисловості; відсутність економічної оцінки можливостей екологічної модернізації національної економіки; неврахування скорочення викидів ПГ при прогностичних і програмних документах економічного і соціального розвитку; відсутність системи внутрішньої торгівлі викидами; брак стимулюючих заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату; брак договорів та угод щодо проектів чистого розвитку відповідно до ст. 12 Кіотського Протоколу; нерівномірність територіального (регіонального) розподілу проектів спільного впровадження.

Наступна Конвенція – Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням (її прийнято 17 червня 1994 року у Парижі). На

сьогоднішній день її сторонами є 194 країни світу. Ця Конвенція є однією з найбільших міжнародних угод природоохоронного спрямування поряд із Конвенцією ООН про біологічне різноманіття та Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату. Разом вони складають три так звані Ріо-Конвенції, що були узгоджені під час Всесвітнього саміту зі сталого розвитку, який проходив у 1992 році в місті Ріо-де-Жанейро, Бразилія. Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням не стосується процесу утворення чи розширення пустель як таких. Її метою є консолідація світових зусиль для боротьби з різними видами деградації земель під впливом природних та антропогенних чинників. Визначимо прогалини у регулятивному полі України, що знижують ефективність політики сталого розвитку.

Прогалини, що послаблюють ефективність галузевої політики

1. Відсутність плану дій що враховує кризову ситуацію та скорочення державних видатків на реалізацію політики;
2. Неналежний облік екологічного стану територій та об'єктів, що становлять загрозу навколишньому природному середовищу (НПС) та недостатня економічна оцінка витрат та покращення екологічної ситуації;
3. Неадекватність сучасним викликам законодавства про ведення кадастрів природних ресурсів; незавершеність національної системи інвентаризації викидів парникових газів, створення національного електронного реєстру одиниць викидів та поглинання парникових газів (ПГ);
4. Застарілість норм щодо відшкодування шкоди, заподіяної порушенням природоохоронного законодавства;
5. Відсутність економічного стимулювання раціонального природокористування;
6. Недієвість та неефективність процедур надання дозволів на здійснення діяльності, що може зашкодити НПС та системи мінімальних вимог, що мають включатися у всі дозволи.

Шляхи усунення прогалин

1. Визначення пріоритетів Плану дій щодо стратегії державної екологічної політики (ДЕП), розробка норм що дозволяють адаптувати на національному рівні положення Конвенції до сучасної ситуації з урахуванням можливості державно-приватного партнерства та співробітництва між Україною та Європейським співтовариством (ЄС);
2. Нормативне закріплення стимулів інвестиційно-інноваційної діяльності; створення механізму податкового заохочення раціонального природокористування;
3. Оптимізація фінансування ведення регіональних кадастрів природних ресурсів за рахунок залучення джерел, що не суперечать чинному законодавству;
4. Розробка прогнозних та програмних документів економічно-соціального розвитку регіонів з урахуванням комплексного аналізу екологічного стану територій та об'єктів, що становлять загрозу НПС;
5. Прийняття закону з регулювання правовідносин у сфері зміни клімату, що визначає правові та організаційні основи діяльності та управління у сфері зміни клімату; правила та нормативи у сфері викидів ПГ; функціонування національного ринку торгівлі скороченням викидів ПГ;
6. Створення системи екологічного страхування;
7. Формування майнової відповідальності за принципом «забруднювач платить». відповідно до якого користувач природного об'єкту (оператор), що спричиняє екологічну шкоду або створює реальну загрозу заподіяння такої шкоди, повинен нести витрати на всі необхідні запобіжні або відновні заходи, оцінку екологічної шкоди або ймовірності її заподіяння, відновлення екосистемної цілісності об'єкту.

Позитивні зрушення, що мають стати основою для усунення прогалин:

1. Розпочато процес імплементації положень Конвенції у національному законодавстві;
2. Наявність системи нормативних актів досягнення цілей екологічно збалансованого природокористування, яка може бути адаптована до сучасних вимог;
3. Наявність юридичного закріплення економічних санкцій до суб'єктів господарювання в разі порушення ними законодавства з охорони НПС
4. співпраця з державами-членами ЄС в рамках двосторонніх угод на міжурядовому та відомчому рівні.

Отже, в Україні сформовано систему законодавства, що регулює відносини у сфері охорони навколишнього природного середовища. Разом з тим, рівень імплементації в національному законодавстві положень зазначених вище конвенцій характеризується як невисокий. Нормативно не визначена мережа стимулів запобігання забрудненню шляхом використання «чистих» технологій, заміні токсичних компонентів. На даний час не існує актів, які б поєднували питання охорони земель, атмосферного повітря, вод, поводження з відходами, фізичних факторів впливу (шум, вібрація, запахи), раціонального використання сировини та енергії та безпеки виробництва. Реформування правової бази має здійснюватися шляхом системних змін в законодавстві, що дозволить створити механізм правового регулювання у відповідних сферах відносин.

Вказані зміни можуть бути досягнуті шляхом заходів загального та спеціального характеру. Заходи загального характеру спрямовані на зміну системи природоохоронного законодавства в цілому. Спеціальні заходи – на вдосконалення конкретних нормативних актів, що входять до цієї системи.

Висновки.

Загальні висновки. Наведене вище дозволяє запропонувати конкретні заходи загального та спеціального характеру до вдосконалення регулятивної системи забезпечення переходу України на шлях сталого розвитку.

До заходів загального характеру можна віднести такі: розробка плану вирішення нагальних проблем імплементації положень ратифікованих Україною природоохоронних Конвенцій у національне законодавство; створення кодифікованого законодавчого акту шляхом прийняття Екологічного кодексу або редагування Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», який поєднав би питання охорони різних природних об'єктів, зокрема, при здійсненні господарської діяльності, регулювання правил, стандартів, нормативів, дозволів та лімітів, основні засади ринкових механізмів раціонального природокористування; розробка процедури, регуляції та методичних підходів до запровадження Стратегічної екологічної оцінки реалізації галузевих, територіальних та об'єктових планів, проектів та програм в межах імплементації положень Ріо до національної політики України.

Пропозиції до вдосконалення регулятивної діяльності. Крім того, заходи загального характеру, включають в межах Конвенцій наступні положення. Перше, в межах Конвенції Організації Об'єднаних Націй про біологічне різноманіття: Міністерству економічного розвитку та торгівлі України з урахуванням позиції Міністерства екології та природних ресурсів України провести перегляд основних положень Плану дій і визначити пріоритеті його реалізації з урахуванням стимулювання державно-приватного партнерства та поглиблення співробітництва між Україною та Європейським союзом; розробити процедури, регуляції та методичні підходи до запровадження Стратегічної екологічної оцінки реалізації галузевих, територіальних та об'єктових планів, проектів та програм в межах імплементації положень Ріо до національної політики України. По-друге, в межах Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату: провести економічну оцінку сучасних можливостей екологічної модернізації та відновлення економіки на державному та регіональному рівнях; виконати завдання відповідно до Національного плану заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату відповідно до компетенції МЕРТ (п.1,3,5,10,11,13); провести оцінку економічного потенціалу країни щодо активізації торгівлі квотами з урахуванням змін у структурі виробництва в результаті політичної кризи та військових дій на сході країни; здійснити розрахунок економічних наслідків пов'язаних з внесенням змін до проектів спільного впровадження у зоні, постраждалої від бойових дій та на тимчасово окупованій території. По-третє, в межах Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням: підготувати економічне обґрунтування Національної програми збереження ґрунтів; розробити регулятивні процедури запровадження економічного механізму стимулювання зменшення рівня використання еродованих і деградованих земель; на законодавчому рівні запровадити регулярний (раз на 10 років) моніторинг якості і родючості ґрунтів, згідно зі статтею 54 Закону України «Про охорону земель».

Заходи спеціального характеру передбачають наступне. В межах Конвенції Організації Об'єднаних Націй про біологічне різноманіття: викласти частину 1 пункту 3 Постанови КМУ „Про затвердження Положення про регіональні кадастри природних ресурсів” № 1781 від 28.12.2001 р у редакції земельні ресурси; водні ресурси; природні рослинні ресурси; ресурси тваринного світу; природні лікувальні ресурси; мінерально-сировинні ресурси, корисні копалини родовищ, проявів, а

також корисні копалини техногенних родовищ; природні ресурси, що відносяться до біотичних (екологічних) коридорів; доповнити пункт 3 Постанови абзацом 8 Викласти частину 1 пункту 3 Постанови КМУ „Про затвердження Положення про регіональні кадастри природних ресурсів” № 1781 від 28.12.2001: розділ «природні ресурси, що відносяться до біотичних коридорів», включають дані щодо сукупність рослинних та тваринних ресурсів, які можуть бути використані суспільством та відомості щодо їх міграційних шляхів та поширення видів на суміжних територіях; доповнити частину 1 статті 153 Господарського Кодексу України абзацом 7: здійснювати господарську діяльність без порушення прав суспільства і громади на відтворення екосистемних функцій природних ресурсів і підтримання їх біорізноманіття; поновити роботу над підготовкою для ухвалення Закону України «Про ландшафти» (ухвалений ВРУ 7.02.2012, ветоаний Президентом України); ратифікувати Протокол зі стратегічної екологічної оцінки до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в трансграничному контексті; частину 2 ст. 27 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» викласти в наступній редакції: «Екологічній експертизі можуть підлягати екологічно небезпечні діючі об'єкти та комплекси, в тому числі військового та оборонного призначення, об'єкти та комплекси, що мають значний негативний вплив на розвиток територій, віднесених до біотичних коридорів»; викласти частину 2 статті 7 Закону України «Про екологічну експертизу» Об'єкти екологічної експертизи в наступній редакції: «Екологічній експертизі можуть підлягати екологічні ситуації, що склалися в окремих населених пунктах і регіонах, а також діючі об'єкти та комплекси, що мають значний негативний вплив на стан навколишнього природного середовища, зокрема, на розвиток територій, віднесених до біотичних коридорів»; визначити розділи Державної цільової програми «Біобезпеки та біологічного захисту на 2015-2020 роки» Кабінет Міністрів України; Постанова від 01.04.2013 № 620 дія яких може бути відновлення з урахуванням сучасної економічної ситуації в країні з врахуванням можливостей державно-приватного партнерства та інноваційно-інвестиційної політики; розробити у співпраці з відповідними Міністерствами науково обґрунтовані розміри такс. Такси, з урахуванням екосистемного ефекту від порушення біотичних (екологічних) територій та екосистемної цілісності об'єктів, доповнити розділами «Такси з урахуванням екосистемного ефекту від порушення біотичних (екологічних) територій та екосистемної цілісності об'єктів» і доповнити наступні нормативні акти: Постанова КМУ від 03.07.95 № 484 “Про затвердження такси для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плаваючих засобів територіальних внутрішніх вод України”. Постанова КМУ від 23 липня 2008 р. № 665 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу». Постанова КМУ від 21 листопада 2011 р. № 1209 «Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних видів водних біоресурсів». Постанова КМУ від 24 липня 2013 р. № 541 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд». Наказ Мінприроди України «Про затвердження Такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України)» від 2 серпня 2007 р. № 878/14145. Доповнити пункт 6 Положення про регіональні кадастри природних ресурсів (Затверджено постановою КМУ від 28.12.01 №1781)

Наприкінці автор висловлює щире подяку спільному проекту UNDP/GEF «Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України», в межах якого було підтримане наукове дослідження, часткові результати якого склали основу даної статті.

Література:

1. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. Б.Є.Патона. – К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. – 72 с.
2. Потенціал сталого розвитку України на шляху реалізації інтеграційного вибору держави: Монографія / О.М. Алімов, І. М. Лицур, В.В. Микитенко та ін. – Київ: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2014. – 520 с.
3. Капіталізація природних ресурсів: [монографія] / за заг. ред. М.А.Хвесика. – К.: ДУ «ІЕПСР НАН України», 2014. – 268 с.
4. Інституціоналізація природно-ресурсних відносин: [колективна монографія] / за заг. ред. М.А. Хвесика. – К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. – 400 с.
5. Системно-комплексне оцінювання потенціалу сталого розвитку України / О.М. Алімов, В.В. Микитенко, І.М. Лицур та ін. – Київ: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. – 88 с.
6. Жарова Л.В. Макроекономічне регулювання природоохоронної діяльності: монографія / Л.В. Жарова – Суми: Університетська книга, 2012 – 296 с.
7. Міжнародне законодавство [Інтернет ресурс]: Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/index.php/zakonodavstvo>

References.

1. *Natsional'na paradyhma staloho rozvytku Ukrainy* (2012) [National paradigm of sustainable development of Ukraine], DU “Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy”, Kyiv, 72 p.
2. *Potentsial staloho rozvytku Ukrainy na shliakhu realizatsii intehratsijnoho vyboru derzhavy* (2014) [The sustainable development potential of Ukraine and ways of integration choice realization], DU “Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy” Kyiv, 520 p.
3. *Kapitalizatsiia pryrodnykh resursiv* (2014) [Nature resources capitalisation], DU “IEPSR NAN Ukrainy”, Kyiv, 268 p.
4. *Instytutsionalizatsiia pryrodno-resursnykh vidnosyn* (2012) [Nature and resource interrelations capitalisation], DU “Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy”, Kyiv, 400 p.
5. *Systemno-kompleksne otsiniuvannia potentsialu staloho rozvytku Ukrainy* (2013) [System and complex assessment of sustainable development potential of Ukraine], DU “Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy”, Kyiv, 88 p.
6. Zharova L.V. (2012) *Макроекономічне регулювання природоохоронної діяльності* [Macroeconomic regulation of environmental management], Universytets'ka knyha, Sumy, 296 p.
7. *Ministry of ecology and natural resources of Ukraine* (2014) “International legislation”, available at: <http://www.menr.gov.ua/index.php/zakonodavstvo> (Accessed 20 September 2014)

Стаття надійшла до редакції 20.09.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"